

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k,
pol leta 4 " — "
četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k
pol leta 5 " — "
četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravišтво je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno trisopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " 2krat,
4 " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 30 kr.

Pretkan namen ali slučaj.

Znana je rudeča nit, ki se vleče n. pr. po francoski revoluciji. Dozdeva se nam, da se je začela zadnje čase plesti tudi rudeča nit, ki se bo vlekla po nesreči slovenskega naroda. Kdo jo plete? Vlada? Ako vlada, potem jo plete premeteno, kakor se ni še nikdar kaj enako premišljenega snovalo proti Slovincem. Ali jo pletó narodnjaki sami? Ako narodnjaki, potem jih vodi ali neizmerna slepota, ali pa ravno tolika hudobija. Ali so stopili nekteri narodnjaki, ki so se z vlado pogodili, ž njo v zvezo in zdaj delajo po Konradovem nauku: „Ako se načela in dejanja vlade v glavnih točkah strinjajo z Vašim prepričanjem, potem si gotovo ne boste šteli v nečast, vsakojako izreči se za vlado in delati za-njo“? Ako je temu tako, tem slabše. Ali morebiti vlada sam slučaj? Kdo bi hotel zdaj to določiti? Pogledimo si raje začetke te rudeče niti slovenske.

Kdor je zadnje čase, če tudi še tako površno bral časnike, našel je, da so se iz raznih slovenskih krajev oglašali glasovi, drug od drugega različen, drug drugemu protiven. Na videz niso imela vsa tako izrečena mišljenja nobenega skupnega načela, na videz je vsak meril drugam. Morebiti res v vsem tem ni načela. Za Slovence je tudi to žalostno, kajti bil bi to dokaz, da bomo v odločivni dobi delali vsak zase, torej vsak proti vsem in vsi le za — nasprotnika. Ali kdo nam je porok, da ta nasprotja niso zvezana, visoko zgoraj osnovana, in da so se našli Slovenci, ki osnovo vedé ali nevedé proti svojemu narodu izvršujejo? Enaka doba, v katerih so se začela oglašati ta različna mnenja, in mehki značaj Slovencev dopuščajo sumnjo, da se je visoko zgoraj začela plesti rudeča nit, iz ktere se bo naredila mreža, v kateri se bo Slovenec za vselej ukrotil.

„Slovensk voditelj je izročil ministerskemu predsedniku spomenico slovenskih želj in sicer z ozirom na Kranjsko, Koroško in Štiroško“, ta novica noče iz časnikov zginiti in dasiravno se ime izročitelja naravnost imenuje, nismo še nikjer niti od njegove niti od

strani njegovih tovarišev brali preklica. Želje Slovencev! Ali ste bili gluhi in slepi, ko so Slovenci na tisoče zbrani tirjali, še tirjajo in bodo tudi v prihodnje tirjali zedinjeno Slovenijo. Odstop od tega programa pomenja razdvoj v narodu in med voditelji. Komu bo koristil? Slovincem gotovo ne! Nezdrženi ne bomo dobili ničesar vrednega, nobene pravice, k večjemu kakšno koncesijo, ki se bo vršila à la § 19. Vlada dobro vé, da za temi privatnimi „slovenskimi željami“ narod ne stoji, da je velika večina Slovencev proti njim; vlada bo po tem ravnala — mi pa se bomo po domače rečeno zopet enkrat smeli obrisati. — To je prvi kos rudeče niti slovenske nesreče. Drugi je ta-le:

Pod naslovom „narodne razmere na Goriškem“ je „en Slovenec“ v Zukunft napisal dolg hudoben članek o tem, kako se je v goriškem zboru pokopala resolucija zaradi zedinjene Slovenije. Vprašamo, ali je zdaj primeren čas, da se do drobnega popisujejo nesrečni dogodki lanskega leta? Ali je moglo poštenje voditi moža, ki je zdaj grde sumnje navalil na Tonkljia, Žigona, Lavriča? Vladni mož, ki jih je pisal, je začel s tem agitacijo zaradi volitev, agitacijo proti imenovanim gospodom, agitacijo za-se. Temu vladnemu možu se je sprava ponudila, ali ž njim ni sprave, on sam noče o njej nič vedeti. Ta mož se vedoma ali nevedé rije kot kij v narodne želje, ktere hoče razcepiti in s tem uničiti. Pomenljivo je tudi, da se je omenjeni list odprl takim izjavom, pomenljivo za list in za pisatelja.

Tretji kosček: „V Vaterlandu je nek zelot začel pridigovati neslogo med duhovniki in neduhovniki. Mož je nenevaren, kajti njegova stranka obstaja iz dveh, k večjemu treh mož in brez bojazni smemo izrekati svoje utemeljeno prepričanje, da bo duhovstvo labosdke škofije pri prihodnjih volitvah kakor en mož stala okolo narodnega prapora — ako je kdo po sili od sebe ne pahne. Ali pomenljivo je, da se taki glasovi sploh oglašajo, da jih sprejemajo resni in z veseljem ponatiskujejo manj resni listi. Sploh pa nihče ni tako slab, da bi ne mogel škodovati.

Od nemške strani ljubljanske se je ponudil liberalnim Slovincem četrti konec rudeče niti. „Pahnite od sebe duhovstvo, mi Vam damo svobodo!“ tako se glasi vabljivi glas ljubljanske Sirene. Ljudje, ki so za nas do zdaj imeli samo zasramovanje in zaničevanje; ljudje, ki so nas tlačili in pritiskali, da nam je kri iz udov švigala, ti ljudje nam zdaj govoré o svobodi — o svobodi iz njih rok. Kdor je kratkoviden dovolj, pojdi tje in jedi iz te umazane skleda, jedel bodeš otrovani kruh, kterege ti je pomolil tat, ki se hoče vkrasti v tvojo hišo. — Tu naj le še konstatiramo, da Vaterlandov „Windischbüchler“ in ljubljanski „Tagblatt“ delata za eno in isto — po tem sodite oba!

Mi smo hoteli s temi malostimi dokazati, kako se premišljeno ali nepremišljeno sili nesloga med posamezne slovenske dežele, med posamezne voditelje in stanove, med posamezna mnenja, kako nas hoté izriniti s stališča, na katerem moremo in moramo stati vsi, na katerem moremo edino zmagati — z narodnega stališča. Kakor je česka deklaracija široka in ozka dovolj, da se je morejo držati vsi Čehi brez razločka, tako je za nas Slovence narodno stališče široko in ozko dovolj, da se na njem zberemo vsi. In tega le potem ne bomo storili, ako nalašč hočemo, da nam Slovincem obveljajo kralja Matijaža besede:

„Zakaj ta rod, še zdaj ko umira,
Si sam svoj slabi hram podira?“

Tabor v Tominu 1. maja 1870.

Lepšega dneva si nismo mogli izbrati — pa tudi ne lahko lepšega kraja in prostora za tominski tabor. — Gozdi in travniki krasno ozeleneli, sadno drevje v najlepšem cvetju, iz pridno obdelanih polj molé rado vedno pomladanske setve rumeno-zelenkaste glavice, po logih kraj bistre Soče se razlega veselo petje slavčkov, strnadov in drugih pomladanskih pevcev in pevk — z eno besedo vsa narava je vzbujena, oživiljena, in zdi se, da prav denes praznuje slovesno svoje vsta-

Listek.

Harambaša.

(Zgodovinsko-romantičen obraz. Česki spisal Pr. Chocholoušek, poslovenil Podgoričan.)

(Dalje.)

„Sveta resnica! — Bogme da, res je to!“ — drug za drugim potrjuje hajduci.

„No, tako je to, junaci,“ — dalje govori Mladen, „a vendar nij nikoli bila vajena temu popreje, kajti nij se porodila pod nizko kmečko streho, temuč v oholem „konaku“, in precej, še otrok, imela je strežajke okrog sebe, zato da so jej stregle, da so jej s pota vmaknile slehrni kamenček, ki bi se bila z nogo lahko zadela ob-enj; imela je služabnice — skrbne, ki so pazile, da nikoli nij va-njo dehnol kak neprijazen vetrič, va-njo — v bašino hčer.“

Da-si so hajduci že davno slutili kaj takega, vendar-le jim je to resno Mladenovo razjasnilo bilo jako nenadno; poluglasen vskrik zakrili iz hajduških vrst po tem Mladenovem razodetju.

„A vendar je vse strpela z nami vred, vendar-le se nijso gabile jej krvave rane,“ — zopet dalje z ginenim glasom govori harambaša, „vse to je trpela iz cvetoče ljubezni do Krista in do mé. Povedite mi,

Bog mi je priča, vrli junaci, ali nij vredna tudi vroče ljubezni, mojega srca vse ljubezni?“

Hajduci so molčali. To molčanje vrlih hajdukov je Mladenu bilo vernejše spričilo, nego bi bile mogle biti kakoršne koli besede.

„A če pomislim,“ — dalje govori Mladen, „da je sama udala se mi iz čiste ljubezni; kader mi na spomin pridó najine ljubezni prve ure — dolgo časa je že tega, to se zna da, dvajset let že menda, tačas sem bil to, kar sem zdaj: hajduk. Ali moji tovariši, poginoli so vsi do poslednjega, toda bogme, nobeden nij strepetal, da ne bi bil ležišča nastlal si s turškimi trupi! Vrli junaci so bili to, proslavili so hajduštvo — pokoj torej njih prahu in pepelu!“

Po teh besedah umolkne harambaša, poobesi glavo in zamisli se v davnost, v junaške tovariše, ki so bili popadali v bojih, in natihoma moli za njih duše. Tudi hajduke jame obhajati enako čutje: zamislijo se v mrtve brate — pale bodi-si v boji, bodi-si umrle na rtastih koleh; ziblje se jim v spominu hajduška slava, slava bivšega hajduštva in bodočega.

„Poginola sta mi oče in brat — oba tistega dné,“ — zopet dalje govori harambaša, „jaz sem ušel poginu, namenjenemu tudi mojej soprogi, kako, tega še dan denes ne znam; le to vem, da je roka onemogla mi od samega mahanja, in da v risanici nijsem imel

več bridkega nabila, samo za enkrat še, ali ušel sem. Kmalu po tem grazovitem dogodku je začelo svetliti se nad Bosno: sužnjost, breme kristijanstvu, začela se je na videz vmikati sultanovej pravičnosti. Vrnem se torej se svojo soprogo, se starejšim sinom Krstićem in z materjo vr.d na očin dom, zapuščen delj časa, nego leto. Našel sem le pogorišče, po katerem je rastla trava s koprivami vred; aj, saj znate, bratje junaci, kako je, kader se hajduk s krasnih gôr vrne v svoje rodišče! Čez leto dni je zopet stala moja hiša, — in polje, to je bilo obdelano po potrebi. Moj angelj,“ — ozre se v ženo, „soproga se je trudila z menoj vred; delala sva oba na polji; nij vsajala se, nij očitala, da je nje oča baša, ta dobra žena! Porodil se nama je drugi sin, Marjanko po imeni; jaz sem bil srečen, le mater mi je gorje vzelo, ker nij mogla pozabiti ranjkega očeta, a jaz sem bil vendar-le srečen celih dvajset let. Privreli so viharji na naše kristijanske glave in vreli dalje več potov; najkrvavejša bura je bila Vurejnova, ki je bil pasjega Brankovičevega rodú; ob tem viharji je glasoviti Tejsija tlačil Kriščevo vero; ali vendar, sreča — da je ta vihar trajal le malo časa; prokleti poturčenci so pogagali po Vitezi in Sarajevu, torej je zopet jelo vedriti se. Ali žalibože! zmerom se je svetilo, sultanova roka pa je bila premajhna, da torej nij mogla čez Balkan seči ubogej raji na oetje.

jenje. — Le sivi Krn in njegovi šorjaški sosede so si še le dan poprej novo sneženo baroko omislili, kakor bi jih bilo sram gole pleše kazati, zdaj, ko so že vsi njihovi sinovi lepo zeleno obleko ogrnili. — Z nad starega grada nad Tomšinom, kojega razpadlo zidovje le bistro oko med temnimi smrekami zapazi, vihra veselo velikanska belo-modro-rudeča zastava ter veselo pozdravlja od vseh strani prihajajoče taborite. Streljanje možnarjev ne preneha od jutra do noči.

Na podnožji krasnega, gosto obraščenega holmea, vrh kterege so razvaline nekdanjega viteškega tabora — odmerili so rodoljubni Tominci prav lepo občinsko senožet za taborišče. Skozi krasen slavalok s tremi oboki, okinčan s zastavami in primernimi napisi vré ljudstvo o 2 $\frac{1}{2}$ uri popoldne k odru, ki je tudi prav primerno napravljen in okusno v zelene veje opleten. Zraven velicega taborskega praporja igrajo na njem veselo v zraku na vseh oglih še druge manjše zastave in zastavice. Ker je oder precej prostoren, se je zbralo gori lepo število rodoljubnih gospej in gospodičin, odborniki Soče, duhovniki, katerih še nismo videli na nobenem taboru toliko, in drugih bolj odličnih možakov. Vladni komisar gospod okrajni glavar in deželni poslanec Andrej Winkler v uniformi je imel, se ve da, tudi svoj odločen prostor. Okoli odra je pa žmrgolelo ljudstvo, kakor v mravljišču. — Posebno veliko trumo so pripeljali za seboj tominski sokoli, ki so s zastavo na čelu, prepevaje narodne pesmi na tabor primahali. Za njimi je prišlo še osem zastav, ktere so si nekatere občine prav za tabor napravile. —

Taboritev je bilo od 7 do 8000 skoraj samo iz domačega okraja. Iz Gorice in goriške okolice jih je prišlo blizo 100, iz Kanalskega kakih 50, iz Cerkljanskega nad 10, iz sosednega Rovškega okraja trije (tam pač še narodna zavest najbolj mirno spava), vsi drugi so bili Tominci. Za druge goriške Slovence — razun sosednjih okrajev — je pa pot do Tomina predaljna in pretežavna.

Dr. Lavrič, kot predsednik Soče naznanja začetek tabora s primernim nagovorom, v katerem poudarja važnost sedanjih časov in kako da je treba ravno sedaj Slovincem svoj glas povzdigniti, in vse pravice tirjati, ki jim grejo. Sedanjim ministrom, pravi, je dal presvitli cesar lepo nalogo rekoč: „Storite mir med mojimi narodi.“ Da se pa ta obče zaželeni mir stori, je treba, da se vsem narodom njihove pravice za trdno zagotové. Zdaj pa, tako konča Lavrič svoj govor, izvolite si predsednika, ki bo na taboru županil in za red skrbel. In ljudstvo je enoglasno zagrnelo: dr. Lavrič naj bo, živio dr. Lavrič! Srčnimi besedami se zahva-

Saj vam je zuano vezirja Dayda *) ime, a zakaj bi vam ne bilo, saj vas je večina tukaj tistih, ki vas je sam pohajdučil! Njegov barjaktar (praporšček) je na nekem gonu za rajo videl mojo ženo; nje krasota mu je omamila oko, a ta prokleti pes je hotel —, — umolkne.

(Dalje prih.)

*) 1832. leta — ob Vusejnu Brankoviću in Ali-Vidajicu so se bili vprli mohamedanski Bošnjaci. To vstajo so največ zadušili kristijanije, a sultan Mahmud, da bi krišane zato nadaril s milostjo, stekol je šest bosniških nahij (vladnih okrajev) s srbsko knjezevino, dvajset štirijaških milj sveta, bivalno vlast 200.000 Bošnjakom mohamedanske vere. Ob enem je sultan tudi odločil: Bošnjaci — da morajo zapustiti svoja bivališča, posloviti se od svojega polja, od svojih lesov itd., odškodil pak jih nij. A to nij bilo zdravo. Ti Bošnjaci so vsled krivičnega sultanovega doloka zgubili vse svoje imenije: torej so se vprli, kar se umeje samo ob sebi; razvneli so Bošnjakom svoje vere največe sočutje do sé, da je torej Bosniški vezir, Dayd po imeni, vzbudil vse druge mohamedanske Bošnjake, da bi se osvetili nesrečnej Bosniškej raji. Začeli so neznanski kruto preganjati kristijane po Bosni; mučili so jih tako, da so krišanje obupali — ter s popom Jovico na čeli 1834. l. vprli se špahom. Mnogo oroženih kristijanov je iz Srbske privrelo svojim bratom na pomoč, toda Miloš, tedaj še Srbom knjez, oglasil se je očito, da mu zajeda ta vstaja: za tega delj Srbe pokliče nazaj — in zajela jih je resna sodba. Tako je onemogel pop Jovica; pobegol je bil v Srbsko, kder ga je Miloš zaprl, pozneje pak izdal Vidimskemu baši. Na prigovore evropskih mogotcev, zlasti pak vsled avstrijskega bezanja, ukazal je sultan izpustiti Jovico, Daydi je vzel Bosniško vezirstvo in 1835. leta pravičnega, energičnega Vedžija Bosni dal za vezirja.

ljuje oče naših taborov in čitalnic za dokazano mu čast in zaupanje, in podeluje potem besedo gospodu Robertu Miani-u. Mladi zagovornik Slovenije je Tominsk domačinec in sedaj c. k. avskultant pri okrožni sodniji v Gorici. Če ravno prvokrat na javnem odru je prav navdušeno in temeljito razvil potrebo in koristi zedinjenja vseh Slovencev in h koncu vsem slovenskim poslancem prav gorko na srce položil, da morajo, ako hočejo naš narod in njegove potrebe in želje v resnici in vestno zastopati, zedinjeno Slovenijo vsem svojim tirjavam na čelo postaviti, kajti brez nje ni življenja, ni narodnega razvoja in tudi ne obstanka za Slovence. Glasovalo se je za in proti predlogu, ki se je enoglasno in z velikim navdušenjem sprejel.

Potem je bral tajnik „Soče“, E. Klavžar, pozdrave, ki so jih poslali: Dr. Bleiweis v lastnem in v imenu „Slovenije“; društvo slovenskih študentov „Slovenija“ na Dunaji; slovenski študentje v Gradcu; glavni zastop „Slavije“ v Ljubljani; nabrezinska in rocoljska čitalnica. Kl. naznanja, da so mu štajerski rodoljubi v Mariboru ustmeno naročili, naj iskreno pozdravi tominske taborite. — Pozno ponoči je prinesel ekspres še česki telegram „Slavije“ iz Prage. Vse pozdrave so taborci navdušeno sprejeli.

Drugo točko („naj se Predilska železnica do Trsta brez odloga izpelje“) je zagovarjal prav tehtno dež. poslanec gospod dr. Žigon, škoda le, da s prešibkim glasom; zategadel pa priobčimo po „Narodu“ njegov govor, da se objavijo tudi želje in mnenja goriških Slovencev o Rudolfovih železnicah.

Železnico Predilsko so taborci enoglasno zahtevali.

Oče Doljak, vrli Solkanski župan, je za njim prav ostro grajal slabo državno gospodarstvo v Avstriji, posebno se je hudoval nad nekaterimi premastnimi plačami, ktere dobivajo avstrijski poslanci na zunanjih dvorih in drugi velikaši, nad neprimernimi pokojninami, ki se dajejo ministrom že po 2letnem službovanji, potem generalom in drugim vojaškim poveljnikom in višim uradnikom. Grajal je dalje, da vojaščina preveč denara požre, ker si vsak nov minister kako drugo obleko in vojaško pripravo zmisli, in ker je sploh v mirnih časih preveč vojakov na nogah, kar ne le samo na sebi neizmerno dosti stane, ampak tudi kmetijstvu in obrtnijstvu najboljše moči odteguje in potemtakem posestnika in obrtnika na obe strani tlačí, da si ne more pri neprimerno visocih davkih in pri pomanjkanji delavnih moči nikakor pomagati. Dalje razlaga, kako da se vsled novih liberalnih postav državnim oblastnjam opravila čedalje manjšajo, ter županstvom, dež. odborom, šolskim svetovalstvom, okrajnim in cestnim odborom nalagajo — da so pa pri vsem tem vse poprejšnje cesarske oblastnije ostale, ki toliko stroškov prizadevajo, kakor poprej, — novo ustanovljene oblastnije jih le še vekšajo in zraven državnih še druge nove davke nakladajo. — Poprej, nadaljuje, je imel presv. cesar sam pravico v rokah, davke nakladati — zdaj jo deli z ljudstvom — ki to nalogo po svojih poslancih opravlja. — Zatoraj je neobhodno potrebno, da pazimo pri volitvah, kake moče si izvolimo, namreč zmožne, rodoljubne in značajne moče, katerim je duševni in materialni blagor ljudstva v resnici na srcu. Konečno priporočá složnost in edinost pri volitvah, da ne propademo. O tej točki govori še nekoliko c. k. notar dr. Premerstein, potem se enoglasno sprejme resolucija: „Naj se državno gospodarstvo tako uredi, da se bodo javni davki kolikor je móci zniževali ali vsaj ne od leta do leta povečavali.“

(Konec prih.)

D o p i s i.

Iz Ljubljane, 30. aprila. [Izv. dop.] (Konradove zasluge.) (Konec.) V sedanji dobi se bliščeči redi in zlati križčeki nikakor ne morejo smatrati za dokaz zaslug za obče državne koristi in tudi ne za dokaz duševne sposobnosti za imenitne državne službe, ker sicer bi morali biti vsi v pokoj déti avstrijski ministri najzaslužnejši možje in za vladna opravila najpripravnejše in najbistrejše glave, ker vsi imajo več ali menj zvezd in križčkov na prsih! — Pa kaj bi dalje

čas gubili s takimi rečmi, ozrimo se raje nekoliko na vspešno delavnost našega deželnega gosp. predsednika od leta 1867. počemši, ko je našo deželico doletela neizmerna sreča, da se jej je prvokrat nasmejati široki obraz gosp. Konradov. — Jako resnična je bila sodba nekega obče spoštovanega slovenskega rodoljuba Konradu, ktero je o priliki Konradovega pristopa k ljubljanski čitalnici izrekel, namreč: Ta je preveč sladek, tega se nam je varovati. — In res! Kdo je dal tako ostro postopati z nekterimi udi „Južnega Sokola“ zaradi bedastega ponočnega pretepa, in zaradi tega celo društvo „Južnega Sokola“ prepovedati? Kdo je poprejšnji narodni odbor ljubljanskega mesta odstavil? — Kdo je podal roko, da se je osnovalo slovenskemu narodu na vso moč sovražno konstitucionalno društvo in njegov organ „Tagblatt?“ — Ali ni storil tega deželne vlade predsednik pl. gosp. Konrad? — Ravno tako neizbrisljive ostanejo v spominu slovenskemu narodu hude kazni, ki so doletele slovenske kmete zaradi pretepa z nemškimi turnarji na Ježiči in na Jančnem pod Konradovo deželno vlado na Kranjskem; pa tudi smrt Rodetova še ni pozabljena, ki je pripomogla znanemu Šlibarju k bolji službi. — In kaj bi rekli o homatijah in sodnijski preiskavi Izancev zaradi tega, ker so si napravili narodno zastavo? — Turnarjem gosposka ni prepovedala izleta na Jančce, dasi tudi jej je moralo na ušesa priti, da si kmečko ljudstvo nikakor ne želi teh gostov z bobni v svoj kraj; — Sokolu pa ni bil privoljen l. l. po Vižmarskem taboru noben izlet, še v take kraje ne, kamor ga je ljudstvo po lastnih poslancih vabilo. — Še celo taborske svetinje je gosposka nositi prepovedala, nikakor pa ne svetinj, ki so jih prinesli strelci iz Dunaja od političnega shoda strelcev nemške zveze! — Pod Konradovo deželno vlado so ljubljanski ustavoverci slovenski narod in njegove vodje psovali in grdili, vendar se ni bilo treba nikomur zaradi tega pred gosposko odgovarjati, — nasprotno pa je moral vsak narodnjak pred gosposko, ki jo količkaj prst ganil v obrambo proti tem napadom. —

Še marsikaj bi se dalo o zaslugah pl. gosp. Konrada za kranjsko deželo naštet, pa za zdaj le še toliko, da zna on tudi § 19. temeljnih državnih postav o narodni ravnopravnosti „comme il faut“ spolnovati, ker o slovenskem uradovanji c. kr. gosposk na Kranjskem menda sam gosp. Konrad ne zamore nobenega dokaza navesti, — temu se pa nikakor ni čuditi, ker on sam slovenski le za največo silo razume, pravilno zapisati pa bojda ne zna le ene slovenske besede, on si torej ne bo sam zaver v svoji službi delal. — Slovenski narod pa ima pravico od dunajske vlade zahtevati, da se postavi v službo deželnega predsednika možak, ki je slovenskemu jeziku popolnoma kos in ki bo narodne želje vedel bolj spoštovati nego pl. gosp. Konrad-Eibesfeld! —

Iz Dunaja, 4. maja. — u — [Izv. dop.] Ker je splošno politično stanje v Avstriji zdaj povsod temno in nihče ne vé prav, kaj bode in kaj pride, oprijemljejo se politikarji vsake malosti, ktera bi jim mogla situacijo osvetliti. Skoro vsi tukajšni listi se denes pečajo s člankom „Vaterlandovim.“ Ta list namreč izreka (nič novega), da so Nemci od gosпода rili, ter da je to zanje koristno, ker bodo hodili zdaj malo v šolo vladanja družih narodov „mlajše kulture.“ To je zbudilo. Hipoma so velikonemški listi po konci in ravno način, kako srdito se vedó, s kakim zaničevanjem govoré o Slovanih pol skrivaj žugaje s svojimi sorojaki: kaže, da jim vendar za kožo gre gledé dozdanje moči in da to vrlo dobro čutijo. S Prusijo naravnost zdaj šene morejo protiti, ker za časa svoje ustavoverne velikosti so si v tem preveč v jezik ugriznili. Oporekati se dá le polagoma; svet mora malo pozabiti, kako divje je „N. fr. Pr.“ zabavljala Prusom. Kader bode pa dunajski in nemški svet to pozabil, in kader (rečemo tudi lahko: ako) pride nenemška vlada določno na krmilo, videli bomo, da pride prusoljubnost čista na dan. Potlej se bo skazalo, ali se bo nemški živelj dal tej stranki rabiti, ali bode ostal državopravno konservativen. Mogoče in zelo resnici podobno, da od tega odvisi življenje in smrt Avstrije. —

Dr. Klun je, kakor sem za gotovo čul, jako hud,

da je prvi „Pavliha“ njegov mili obraz prinesel, še bolj pa da je njegovo življenje opisal tako kakor je.

Iz Dunaja, 4. maja. —r. [Izv. dps.] O obravnavanju s českimi zaupnimi možmi se je toliko različnega prineslo na časnikarski semenj, da bi se splačalo vse nakopičeno, precej z domišljijami hudokrvnih dopisnikov pomešano blago razbrati. Tega težavnega dela se bom lotil v drugem obširnem pismu, za danes samo konstatujem, da so mogli česki rodoljubi vsaj eno prepričanje seboj na dom vzeti, namreč da bi sedanja vlada resnično rada izposlovala spravo. Seveda s tem še ni rečeno, da se bode dala sprava napraviti, a vendar se je eno doseglo: nasprotno so se izgovorili, srce olajšali, razkrili svoja mnenja, vlada se je približala česki opoziciji in narobe. Še tekom tega meseca semkaj pričakujejo nekatere odlične nemške Pemce, s katerimi se hoče g. Potocki tudi dogovarjati, potem pa oditi v Prago in tam z obema strankama dogovoriti načela programa, po katerem dobodo Čehi svoja prava, Nemcem pa se ne bo moglo nič žalega bati. Naj bi se Potockemu posrečilo sprijazniti različne stranke med seboj, kajti vse kaže, da bi Avstrija ne mogla novih napačnih eksperimentov prikladati k onemu bremenu, pod katerim zdaj pojema.

Še le ko se g. Potocki vrne iz Prage — okolo srede tega meseca — se bode začelo obravnavanje s Poljaki in Slovenci. Poljaki so sicer včeraj zopet dobili novo cesarsko darilo, katero jim bo gotovo veliko veselja delalo. Cesar je namreč dovolil poloniziranje krakovskega vseučilišča.

Med drugimi političnimi novostimi naj vam naznanjam, da si g. Potocki išče naslednika za kmetijsko ministerstvo in da ga je tudi že našel v osebi bukovinskega poslanca Petrino-va. Sliši se, da hoče Petrino to službo prevzeti in da imamo torej v kratkem pričakovati cesarjevega imenovanja. Brez vspaha pa so ostali dogovori s dolnje-avstrijskim poslancem Czeditom, da bi prevzel ministerstvo uka.

Politični razgled.

Poleg novih ministrov v dunajskem dopisu omenjenih se imenuje bar. Widdman za deželno brambo, in Holzgethan za finance. Slednji se že za finančnega ministra sili, odkar je Bruck umrl.

Grof Potocki se je s Herbstom razgovarjal o spremembi českega volilnega reda, z drugimi Nemci do zdaj ni imel nobenih posvetovanj. Galizijskih imen, čegar nositelji pridejo k posvetovanju, se imenuje cela vrsta. „Vatrl.“ prav dobro opominja, kako da je Potocki poklical samo može, ki so bili tako ozko zvezani s propadlo sistemo, skoraj tako ozko kakor Kaiserfeld.

Zarad spremembe „N. Fremdembl.“ zopet prav divje napada grofa Beusta, takrat ne zaradi njegove notranje, ampak zaradi zunanje politike, o kateri omenjeni list trdi, da Beust nobene nima. 99. torej tirja njegov odstop. Proti povračajočemu se glasu, da prevzame Andrassy Beustovo ministerstvo, piše „Ung. Ll.“: „Kaderkoli se na političnem obnebi cislajtanskem pokazuje kakšna oblačica, debitirajo ondodni listi z govoricami, da stopi Andrassy na mesto Beustovo. Mogoče, da dobi ta govorica novo moč v nekaterih po senzacionalnih vestih hrepenceh glavah“, ker je prišel A. 3. t. m. na Dunaj.

Hrvaški zbor je po nasvetu dra. Kriča sklenil: Deželni zbor voli sedmeričen odbor, ki ima ogersko-hrvaško spravo pregledati v tem oziru, ali je primerna sedanjim razmeram Ogorske in Hrvaške; odbor naj poroča v treh dneh. Kdor bi v tem sklepu iskal kaj opozicijskega, bi se motil. Vlada ga je sama želela, da usta zapre novi opoziciji in res se je volil odbor, ki bo po navideznem pregledu izrekel, da je sprava izvrstna in primerna na vse strani. — V dunajskih časnikih beremo telegrafično vest, da so se zbor začasno razšel, ker so šli njegovi delegati k državnemu zboru v Pešto.

V Karlovcih se je 5. t. meseca zopet odprl srbski kongres pod predsedništvom Stojkovičevim.

O francoskem ljudskem glasovanju je rekel

sam minister Ollivier, da je ta misel strahovita napaka in da se dajo njeni nevarni nasledki le odpraviti, ako so složni vsi konservativci in liberalci. Ko bi bila vlada pametnejša ljudi poslušala, ne bi imela sedanjih novih homatij, ko so vsi možgani razneti, stranke razkačene, ne imela bi republikanskih shodov, komplotov in prelivanja krvi, kakoršno je bilo v nekterih francoskih mestih.

Razne stvari.

* (Dramatično društvo) je sklenilo svojo letošnjo gledališko dobo preteklo nedeljo s predstavo, ktera se je vredno družila poprejšnjim. „Domachi prepir“ vršili so gospodična Bonačova R. in gospoda J. Noli in Šušteršič v občno zadovoljnost občinstva. V novi igri „Pot skozi okno“ igrala sta moški nalogi gospoda Grasselli in J. Tisen, ženske naloge bile so v rokah gospodičin Jamnikove, Balsove in Brusove. Vsi imenovani izpeljali so svoje naloge prav dobro in je bila igranja še dosti gladka, vendar moramo reči, da se je posebno odlikovala gospodična Brusova z naravno naivnostjo, s katero je igrala in si pridobila posebno živahno pohvalo občinstva. V gospodični Balsovi imelo bode dram. društvo prav dobro moč, samo da premaga nekatere težave, ktere jej dela še slovenščina. V opereti „Pijerrot in Violeta“ nastopili so kakor zadnjič gospodična pl. Neugebauerjeva, gospa Odijeva in gosp. J. Noli. Obžalovati smo morali, da je vsled nagle hripavosti gospodične pl. Neugebauerjeve moral izostati ljubeznjivi duet in novouloga, ktero bi bila imela peti. Tera večja pa je bila ravno zaradi tega žrtev gospodične, da je vse eno nastopila, in se je vsaj opereta sploh mogla predstavljati. Občinstvo, ki se je nazlic lepemu sponladanskemu dnevu prav obilno zbralo, bilo je kljub te nezgode prav zadovoljno videti in je po vsakej igri prav živahno izražovalo svojo zadovoljnost, posebno pa še v prvi igri, ko je bilo vpleteno dramatično društvo v govor, in v opereti na konci, ko se je gosp. Noli zahvalil za prijazno potrpežljivost, s katero je občinstvo podpiralo društvene namene, ter izrekel željo, da bi tudi drugo leto, ko bode večkrat prilika, ostalo enako prijazno. Prav živahna pohvala, ki je donela tem besedam, je gotovo najlepše znamenje društvu, da občinstvo vé ceniti njegovo prizadevanje za povzdigo slovenskega gledališča. Vsega skupaj je bilo v javnem deželnem gledališču preteklo zimo 9 slovenskih predstav, pri katerih se je igralo: 4 veseloigre v 3 dejanjih, 1 veseloigro v 2 dejanjih, 5 veseloiger v 1 dejanji, 1 opereta v 3 dejanjih in 3 operete v 1 dejanji, ponavljali ste se samo 2 opereti; skupaj tedaj je bilo igranih 17 igrokazov, med temi 6 čisto novih, poprej še nikjer igranih. Zgodovinsko imenitno ostane gotovo leto 1869; ko se je prvič odprlo ljubljansko deželno gledališče rednim slovenskim predstavam. Nadejati se je, da bode res vspešna delavnost dramatičnega društva privabila mu vedno več in več podpornikov, katerih mu bode tudi živo potreba, ako bode hotelo čvrsto stopati naprej na začetem potu. Naj bi se tedaj izobraženi slovenski domoljubi ne mudili dalje, pristopiti društvu in z malim doneskom dveh goldinarjev na leto podpirali njegove namene.

* (Kako se bode vozilo po železnici gorenjski iz Ljubljane do Trbiža), menda že septembra meseca, to oklicujejo že veliki razglasi, ki jih razpošilja vodstvo te železnice. Postaje (štacijoni) na Kranjskem so: 1) Ljubljana, 2) Vižmarje, 3) Medvode, 4) Škofja Loka, 5) Kranj, 6) Podnart, 7) Radoljca-Lesce, 8) Javornik, 9) Jesenice, 10) Dovje, 11) Kranjska gora, 12) Trbiž — že na Koroškem. Od Trbiža do Beljaka, kamor ima gorenjska železnica seči, se pa to jesen že ne bo vozilo. Iz Ljubljane v Trbiž bode šel vsak dan en vozovlak popoldne 48 minut čez dve, in pride v Trbiž zvečer 35 minut čez osem; — ob nedeljah in praznikih pa bode iz Ljubljane v Trbiž šel en vozovlak 45 minut čez dve, in pride v Trbiž 30 minut čez eno opoldne. (To bode iz Ljubljane v Med-

vode, Loko, Kranj, Radoljco poleti vožnje, da bo kaj!) Iz Trbiža v Ljubljano bode šel vozovlak vsak dan zjutraj ob sedmi uri in pride v Ljubljano 29 minut čez poldne; drug vozovlak pa bode šel 5 minut čez dve popoldne iz Trbiža in pride zvečer 10 minut čez devet v Ljubljano.

* (Vaterland), čegar vredništvo je zdaj prevzel iz Gradca nam znani publicist Eugen Puffke, pri naša iz Maribora obširen članek, v katerem se temeljito zavračajo neslani Windischbüchlerski napadi na „Slov. Nar.“, naše narodnjake in na duhovščino. Radovedni smo, ali bodo oni listi ki so napade tako slastno ponatisnili, tudi prinesli popravke.

* (Ormuž.) Narodna čitalnica napravi dne 8. maja t. l. ob 3. popoldne občni shod, h teremu se vsi udje in domoljubi uljudno vabijo. Odbor.

Odprto pismo.

Prečastiti gospod vrednik!

Naj v pojasnilo povem nekoliko besedi o „dednem poklonovanju na Štorskem, Kranjskem in Koroškem“, o katerem se je tudi v Vašem častitem listu govorilo, ker v današnjem „Wand.“ dopis iz Ljubljane po pravici meni program dednega poklonovanja pripisuje. Ne bom se spuščal v meritorično, ampak le naznanjam, da sem jaz, ki se kakor znano poleg historičnega preiskavanja in delovanja pečam tudi s publicistiko, v časnikarsko premišljavanje potegnil vprašanje, ktero sem že dolgo študiral, in sicer zato potegnil, ker je sprava z narodi ravno prišla na dnevni red. Moja že več kot 10letna preiskavanje na polji zgodovine našega naroda in njegovih dežel, zlasti pa študije o državopravnem stanju teh dežel — ktero se je do zdaj tako zanemarjalo, pripeljalo me je že pred leti na predmet „dednega poklonovanja“, t. j. ponavljanja pogodbe med narodom in knjezi habsburške hiše, kakor so kranjski stanovi l. 1790 v spomenici na cesarja Leopolda to besedo definirali.

Leta 1865 sem v listku „Triglava“, kterege sem takrat jaz vredoval, pisal životopis Valvazorjev, kteremu sem pridjal historično-politične liste posnete iz njegovega „Ehre des Herzogthums Krain“: o teritorijalnem vprašanju kranjskem, o dednem poklonovanju itd. itd. S temi razpravami so se takrat narodni voditelji kranjski popolnem slagali. Če je tudi med tem pri tej ali oni priliki ta ali oni, ki je takrat stal na historično-političnih tleh in torej mojim razpeljavam pritrjeval, po razmerah trenutka na videz zapustil historično-politično stališče, sem vendar dobro poznaje njih temeljno mišljenje trdno mislil, da se bodo v sedanjem času zopet stavili na historično-politično stališče.

Vendar tega niso storili, ampak zametujejo program dednega poklonovanja z vsemi njegovimi doslednostimi. S tem so voditelji našega naroda historično-politično stališče z vselej zapustili — kronika „Mladoslavencev“ naj to zmago zapiše. Le ena točka — memogrede povedano je iz „mojega programa“ pri enem izmed njih našla milost; kajti „Tagespresse“ piše: Dr. Toman je ministerskemu predsedniku izročil spomenico slovenskih želj. Ali bi pač ne mogla še druga točka „mojega programa“ v očeh ravno tistega milosti najti: pravica tirjati zastopnika pri kroni? U. A. w. g.

Na Dunaji 3. maja 1870.

P. pl. Radics, l. r.

Listnica vredništva.

G. J. Noli v Ljubljani: Sestavek prihodnjih priobčimo; kakor že ustno obljubljeno stoji „Slov. Narod“ v tej zadevi popolnoma na razpolaganje — in bi bil že s početka stal, kobi se ga bil hotel kdo posluževati.

Dunajska borsa 6. maja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	60 fl. 75 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov.	— „ —
Enotni drž. dolg v srebru	69 „ 75 „
1860 drž. posojilo	99 „ 30 „
Akcije narod. banke	723 „ —
Kreditne akcije	252 „ 50 „
London	123 „ 57 „
Srebro	121 „ —
Cekini	5 „ 85 „

Ces. avstr. in kralj. oger.

izključljivo privilegovano

jako čisto, nedišeče in nepremočljivo

mazilo za usnje (Lederfett-Schmiere.)

Rabljivo za vsake baže usnja, obutala ž njimi namazana ne potrebujejo površnih črevljev, podplati še enkrat tako dolgo trpe.

Ces. kralj.

privileg.

Pâte Impératrice (pasta za roke in obraz)

"Pâte Impératrice" odpravi vse nečednosti in madeže na roki, napravi kožo mehko kakor žamet in belo kakor sneg, daje nohtom naravno čvrstost in barvo ter popolnoma nadomestuje mnilo [žajfo.]

Ces. kralj.

izključlj. priv.

Oxfordska esenca

proti bolenji zob.

Ces. kralj.

izključlj. priv.

mišnica

proti podganam, hišnim in poljskim mišim, krtom.

BENZIN,

najbolji pripomoček za izpiranje mastnih madežev, nenadomestljiv.

Glicerinsko mnilo in glicerinska smetena,

proti nečisti razpokani koži, proti lusknati (schuppig) koži na glavi.

Žganje iz vinskih droži

(Franz-Brandwein.)

Najhitreje in najzanesljivejšo zdravilo proti večini bolezni, proti ranam vsake baže, obstreleninam, sekotinam, ubodninam, glavo in zobobolu, starim bolečinam in teklam, raku, prisadu, perečim [vnetim] očem, hromatom in habotam vsake vrste itd. itd.

Sok iz štajarskih zelišč (Kräutersaft)

proti boleznim na prsih.

Čisto, pravo olje iz kitovih jeter

(Dorsch-Leberthran) proti jetiki in sušici.

SANTONIN TABLETS

proti otročjim glistam.

Mazilo proti ozebljini in kurjim očesom

posebno izdatno.

Orientalna voda,

iznajdena od dra. Walkerja v Londonu, proti protinu, reumatizmu, glavobolu itd. itd.

Kolonjska voda (Kölner-Wasser),

od najstarejšega destilatorja: Janeza Marie Farina, dvornega zakladavca Nj. Nj. V. V. Friderika Viljema IV., kralja pruskega, Nikolaja I. cara vseh Rusov, Viktorije kraljice angleške itd. itd.

Revalesscière du Barry

zdravi brez vračil in stroškov vse bolezni v želodcu, na živcih, na jetrih, na žlezah [bezgavke,] mrenah, zdravi težko sapo, bolečine v mehurju in živcih, jetiko, navduho, kašelj, neprebavljivost itd. itd.

Didier-ovo belo goršično zrnje

(Santkörn),

proti bolečinam v želodcu, krču v želodcu, slabemu prebavljanju, krču, bolečinam na jetrih, napihavanju, glistam, koliki, zapetki itd.

Dra. Göllis-a splošna jedilna štupa.

(Universal-Speisepulver).

Kdor zavoljo želodčne slabosti, ali zato ker ni mogel jedil dobro prežvečiti, ali zato ker je povzročil ali preveč ali pa preslabih kakorsikoli imenovanih jedil čuti med jedjo ali po jedi kakovšno neugodnost izhajajočo iz trebuha, kogar v takih okoliščinah napenja ali tišči v želodcu, komur se kislota ali žaltovo rega, kogar vznemirja, po trebuhu kolje, mu slabo prihaja ali prihajati hoče: naj vzame polno žličico [če je žličica jako majhna, dve žličici] te štupe na suho v usta [najbolje na jezik], naj jo z vodo ali [kar je prijetnejše] s pomešanim ali čistim vinom doli splahne, naj potem še popije polno kupico vina ali vode in v kratkih trenotkih bodo popolnoma zginile vse one težave in na njih mesto stopi tako prijetno čutilo nasitenja. Komur bi okus štupe ne bil pogodu, naj jo jemlje v omočenih oblatih. Posebnega spomina je vredno, da ta štupa vsem napenjačim jedilom in upijanjajočim pijačam hitro odtegne njih sitne lastnosti.

Seidlitzova štupa od Molla

(Seidlitzpulver von Moll) proti boleznim v želodcu in trebuhu.

Vse to se dobi pri **F. Kolletnig-u** v Mariboru.

Beli prsni sirop

od G. A. W. Mayerja v Bratislavi.

[leta 1867 v Parizu z nagrado obdarovan.]

Najboljše domače zdravilo proti zastaranemu kašlju, dolgoletni hripavosti, zasliženju, oslovskemu kašlju, katrjem in vnetjem jabelk in sapnika, proti akutnemu in kroničnemu prsnemu in plučnemu kataru, krvavemu kašljanju, bruhanju krvi in naduhi.

Spričalo:

Podpisani s tem naznanja trpečemu človečanstvu, da je Mayerjev prsni sirop v različnih boleznih na sopilih, kakor proti zastarelemu plučnemu kataru, hripavosti itd. z najboljšim uspehom rabil.

V Kamenici na Českem.

Dr. Novak, mestni fizik.

Za konjske posestnike in gospodarje.

Zdravilna tekočina (Rekreations-Fluid) za konje

od c. kr. živinozdravnika Chrausta.

Živinozdravilna štupa

za konje, govedl in ovce.

KVIZDOVA

Korneuburška živinska štupa

(Korneuburger Viehpulver)

za konje, govedl in ovce.

Jako imeniten in važen

LIEBIG-OV

mésni izleček (Fleischextrakt)

iz južne Amerike (Fray Bentos)

izdelavan po Liebigovem društvu za mésni izleček v Londonu.

Izleček je le onda pravi, ako nosi piskerc podpis profesorja J. pl. Liebiga in M. p. Pettenkoferja kot poročilo dobrega in izvirnega blaga.

Ta izleček, ki se napravi iz najčisteje in najfršnje govedine nima v sebi niti masti niti limnine. V enem funtu ima ta izleček vse v vroči vodi raztopljive množine od 84 lb. čistega mesa ali pa od 45 lb. mesnine z mastjo, žilami in kostmi vred.

Vsaka vegetabilna hrana (grah, bob, leča, kruh, krompir, riž, koruza, proso,) ako se jej pridene mésnega izlečka, dobi ono tečnost in vrednost, katero ima fršno meso ali animalična hrana.

Izleček (sam ali z vinom pomešan) je najizdatnejše krepčilo za bolnike, ozdravljajoče se in oslabilence.

Kot zdravilo za vojaška in marmarska bolnišča, za lazarete, sploh za vsako bolnišnico, za zakladanje s živcem v trdnjavah in ladijah, za popotnike, gostilničarje, za barivce (Garköche) in rodovine na deželi je mézni izleček nenadomestljiv izdelek; tako tudi za kolonije, kjer se fršno meso ne da ohraniti in je predrago.

Kako naj se rabi:

Četrty del čajne žličice izlečka raztopljenega v veliki skudelci vroče vode. Kteri naj se kolikor potreba soli pridene. zadostuje, da se mahoma napravi krepka juha.

Barva juhe naj bo temno-žolta, ne rujava; če se vzame več izlečka, postane aromatični okus juhe za mnoge premočan in neprijeten.

Zadobi se izvrstna juha, če se s kratka juhina zelenjad (seleri, korenje, luk, čebula, krompir itd.) brez ali še bolje z nekoliko slanino ali masti skuha in se potem pridene potrebna množina izlečka in soli.

Mézni izleček ima tudi v najbolj koncentriranem stanju vse množine omák (sauce) in je torej kot podlaga za pripravljane vseli mésnih jedil neprecenljive vrednosti; prav malo izlečka že zadostuje, da se moč in okus jedil, zlasti navadnih demačih juh mahoma zboljša.

Wilhelmsdorferska šokolada iz sladnega izlečka.

(Malzextrakt-Chokolade.)

Na 9 izložbah nagrađovana.

Po izreku c. kr. prof. Heller-ja na dunajski kliniki je ta šokolada edino prava.

Wilhelmsdorferska sladna šokolada je jako tečna, ni zaporčna, priporočena se zlasti onim, katerim so škodljivi razgrevajoči užitki, posebno pa za vse tiste, ki so na prsih bolni.

Cena: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ zavitek šestere haž po 50 kr., 70 kr., 1 f. 20 kr., 1 f. 60 kr., 2 f. in 3 f. za funt.

Priznavajoče pismo: „Ker mi Vaš sladni izleček izvanredno dobro tekne, prosim Vas, pošljite mi 4 pakete šokolade iz sladnega izlečka itd. Berger, umetelni mlinar v Schwerbergu na gorenjem Avstrijskem.“

Zaloga za Maribor
pri **F. Kolletnig-u**, Tegetthoffova cesta.

Wilhelmsdorferska fabrika

za sladno (malz) produkte Avgusta Jos. Küfferle-ta & comp. (Dunaj.)

Op minjaje na izreke c. kr. prof. Oppolzer-ja in Heller-ja na dunajski kliniki, prosimo, naj se naši sladni fabrikati nikar ne zmenjujejo z Hoffovimi sleparijami.